

Sí, el poder corromp

L'arquitectura de les institucions genera una doble dinàmica perversa: t'atrapa en la seua visió del món i reproduïx un ordre jeràrquic en el qual el càrrec electe ha d'aparentar saber de tot

Gala Pin

Punt de partida: Quantes vegades no haurem sentit, repetit aquesta idea? «El poder corromp». Una idea que es repeteix i que comporta, en ella mateixa, la necessitat de trobar mostres en la realitat que la confirmen, que validen la hipòtesi. És des d'on, sovint, s'acosten tant intel·lectuals, tertulians habituals, com a persones del carrer a dissecar l'experiència de govern o d' «assalt institucional» de les «noves» (ara ja, envellides) formacions polítiques. És així? Què hi ha darrere d'aquesta afirmació?

Advertiment, avís a navegants tafaners: el títol era una estratègia de *clickbait*, no trobaran en aquest escrit una ex-regidora revelant les misèries pròpies i de les seues companyes durant l'experiència de govern. Aquest text és només un intent d'aprofundir en aquesta idea des de l'auto-exigència i responsabilitats col·lectives que requereix el moment actual.

Pensament lateral: Fa unes setmanes vaig llegir una story a Instragram, on l'autora (de la qual he oblidat el nickname) assenyalava que la ciència-ficció té una responsabilitat en la construcció dels imaginaris sobre el futur i la necessitat de tornar a tenir una ciència-ficció utòpica. Pocs dies després, en el festival 'Barcelona Pensa', organitzat per la Facultat de Filosofia, tenia lloc un debat titulat «Filosofia i ciència ficció: imaginar mons futurs per pensar el present», en el qual també es posava de relleu com la ciència-ficció ha renunciat a dibuixar societats utòpiques, a assenyalat possibilitats d'experimentació social, a obrir horitzons de futur amb societats hipertecnologitzades, però en les quals la tecnologia servix com a eina per eliminar les desigualtats. En aquesta crítica, s'alertava explícitament del perill que impliquen en aquest sentit sèries com *Black Mirror* i *El conte de la serventa* o pelis com *Blade runner*. **No sóc cap experta en ciència-ficció, però em sembla innegable el paper que juga aquesta en la construcció d'imaginari col·lectius sobre un futur que ja és present.**

L'afirmació «el poder corromp» ens permet instal·lar-nos en un espai de confort, una renúncia conformista i crec que perillosa

L'afirmació «el poder corromp» i aquests imaginaris col·lectius de la ciència-ficció dibuixats, en les últimes dècades, principalment per Hollywood i grans productores estatunidenques, tenen un element clau en comú: ens activen la necessitat de buscar els elements en la nostra realitat que els confirmen. En el cas de la ciència-ficció, ens conviden a passar d'imaginar futurs possibles a confirmar presents horribles. En el cas de l'afirmació «el poder corromp», ens permet instal·lar-nos en un espai de confort, una renúncia conformista i crec que perillosa.

Pensament lateral, sí, però no és un tema menor si tenim o no la capacitat de dibuixar horitzons de futur col·lectius i igualitaris, perquè això també influeix en quins atributs dels nostres caràcters es fomenten més en l'acció social (tan de bo una ciència ficció basada en postulats feministes d'interdependència i sororitat).

Tesi (tot i que anomenar-ho «tesi» em resulta grandiloqüent): En realitat, l'afirmació «el poder corromp» no és més que una fita en el llarg camí per comprendre la condició humana. Una parada en el camí que, habitualment, s'ha pres com una fi de trajecte. (Mira quina metàfora carrinclona que m'ha eixit!). **En estar en «espais de poder»** (aquesta formulació dóna per a escriure desenes de tesis doctorals) **afloren de manera més exacerbada elements intrínsecs a la condició humana respecte als quals ens manquen eines col·lectives per a confrontar-los.** Per a il·lustrar a què em referisc, pose alguns exemples relacionats amb el que he cregut comprendre i viure en la meua xicoteta experiència en el govern de Barcelona: la vanitat, l'ambició, la gestió de les pròpies inseguretats, la (in)capacitat de gestionar diferents nivells d'informació complexa i transmetre-la, la construcció de la pròpia identitat a partir de «l'altre», les pors (al futur propi, a senzillament fer-ho malament, a generar polèmiques innecessàries, ingestionables o que no donen rèdit, en fi, a un munt de coses), el cansament, el fet d'oblidar que les decisions es prenen també amb el cos i oblidar-se del cos...

La institució t'atrapa en la seua visió del món i reproduceix un ordre jeràrquic en el qual el càrrec electe ha d'aparentar saber de tot

Elements que cal tenir presents: Les institucions estan mal muntades, diguem-ho ja. L'arquitectura de les mateixes genera una doble dinàmica perversa: d'una banda, si no vas amb cura, t'atrapa en la seua visió del món, com si la forma que l'administració té d'entendre el món pertanguera a l'ordre ontològic d'aquest; i per l'altra, reproduceix un ordre jeràrquic en el qual el càrrec electe ha d'aparentar saber de tot, prendre totes les decisions i carregar amb totes les responsabilitats, així com tots els mèrits. És, senzillament, absurd. I implica un nivell d'estrès i tensió que fa que els trets (generalment els negatius) de la condició humana es mostren de manera més exacerbada que en les nostres també difícils vides quotidianes fora de les institucions. Et pot angoixar de gran manera el pes de la responsabilitat, o et carrega el no saber quina és la teua identitat com a personatge públic, o el no tindre suficient poder i no ser capaç, per tant, de respondre a les demandes que ens feien i satisfer així la imatge de la identitat construïda, o intentar controlar-ho tot, a voltes per inseguretat, a voltes per ambició.

Alerta, de nou: aquesta dirigida a les ments malèvoles que busquen ací una crítica al govern. Aquesta experiència compartida es basa, sí, en el govern, però també en el percebut a través de la relació amb altres partits, càrrecs d'altres administracions, alts funcionaris, o lobbies de pressió: no traguen conclusions interessades □

L'altre element a tenir present és el fet que **les esquerres (en sentit ampli) actuen (actuem) sobre una base errònia: «com que som els bons, ho farem bé».** L'altre dia vaig comentar això amb un adinerat i intel·ligent amic convergent que em va replicar que no sols les esquerres, sinó que l'acció política de les dretes també reposa sobre aquesta base. Segurament té raó, jo em preocupe per «les esquerres», que són les que m'agradaria que avançaren. Si una cosa he après aquests últims anys, des de la PAH, el 15M, el sobiranisme o el pas per la institució és que s'ha de fer política de manera situada, i, des d'ací, fer que la política siga habitar la incomoditat. La pròpia, no l'aliena. No és incomodar políticament a uns altres, sinó incomodar-se. Que hem de fugir dels espais de confort, perquè ens impedeixen avançar, progressar, transformar, auto-exigir-nos.

S'ha de fer política de manera situada, i fer que la política siga habitar la incomoditat. La pròpia, no l'aliena

Conclusió (inacabada): En política es dóna una pugna tàcita i continua per qui plantejarà les preguntes, perquè qui planteja la pregunta, serà qui condicione la resposta. La filosofia opera justament de manera inversa, tracta de plantejar bones preguntes, sense importar-li les respostes, per a estimular que es done una multiplicitat de respostes que tinguen implícites noves preguntes. En aquest sentit, la conclusió no és més que una maldestra reivindicació de la filosofia. Quins trets, atributs de la condició humana s'activen de manera molt més explícita en els «espais de poder» i per què? I, sobretot, podem pensar mecanismes col·lectius dinàmics per a detectar-los i mitigar-los? podem pensar l'acció política institucional des del reconeixement de la nostra pròpia condició humana (o de les que tenen la valentia de fer el salt institucional) i, a partir, d'ací, generar espais, dinàmiques d'acompanyament que potencien les passions alegres, que diria Spinoza? Si sí, quins i com? Segurament, des de l'empatia amb les que són allà, també amb la gosadia de voler que la realitat no et confirme la tesi que «el poder corromp», sinó que ens ajude a trobar respostes més complexes que atenen la condició humana. Per descomptat, també amb l'autocrítica de les que estan en aqueixos espais o hem passat per ells.

Em preocupa, com deia Hibai Arbide fa uns dies, que no reflexionem políticament, humanament i filosòficament sobre què ha suposat el pas per la institució i les experiències de poder d'algunes formacions polítiques (la meua, els Comuns, però també Siryza, les CUP, governs d'Amèrica Llatina...), perquè crec que en aqueixa reflexió podríem trobar alguna eina per a intervindre en el context actual. **Un context de baixes passions que estic convençuda de que tenim l'intel·ligència col·lectiva i la generositat de poder capgirar.** I per això ens cal tant la ciència ficció, eina per dibuixar escenaris futurs que són presents col·lectius i utòpics, que ens estimulin l'imaginació; com mirar a allò micro, la pròpia condició humana i desenvolupar eines col·lectives per anar més enllà d'apriorismes com «el poder corromp».